

REGERINGEN

Regeringsbeslut

IV:1

2014-01-09

S2014/186/PBB (delvis)

Socialdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att ta fram en vägledning till plan- och bygglagens hållbarhetsbestämmelser

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att ta fram en kunskapssammanställning, exempelsamling och vägledning för tillämpningen av de bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, som har en tydlig koppling till hållbar utveckling, i första hand 2 kap. 3 § och 3 kap. 5 § 4., i syfte att säkerställa ett ökat och tydligt fokus på hållbar utveckling vid tillämpningen av PBL.

Boverket bör i arbetet på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns inom andra myndigheter, forskningsvärlden, företag och organisationer med kunskap på området samt från relevanta regeringsuppdrag och utredningar. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Naturvårdsverket och Tillväxtverket. Samverkan bör även ske med länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 juni 2015. En delredovisning av uppdraget avseende en kunskapssammanställning och exempelsamling ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 november 2014. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Boverket får för uppdragets genomförande använda 1 000 000 kronor under 2014. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling, anslagsposten 1 Bostadspol. utv. – del till Kammarkollegiet. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har och ska ske senast den 1 december 2014.

Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 27 mars 2015. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Vid prövning av frågor enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Utgångspunkten för kommunernas bedömning vid prövning av frågor enligt PBL är att mark- och vattenområden ska användas till det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till läge, beskaffenhet och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. De allmänna intressen som kommunen måste ta hänsyn till finns samlade i 2 kap. PBL. Av 2 kap. 3 § PBL framgår att kommunen vid planläggning samt vid beslut om lov och förhandsbesked med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden ska främja de olika aspekterna av en hållbar utveckling.

Av 3 kap. 5 § 4 PBL framgår vidare att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

Delegationen för hållbara städer konstaterade i rapporten Femton hinder för hållbar stadsutveckling (2012) att det saknas helhetstänkande och system för hur avvägningar mellan olika intressen ska göras. Det finns en osäkerhet om hur det hållbara samhället kan byggas och hur de tre hållbarhetsdimensionerna kan integreras (den sociala, ekonomiska och miljömässiga). Detta bekräftas av flera forskare. Engström (Hållbar stadsutveckling – hinder och möjligheter, 2012), Fredriksson (System och strukturer som hindrar hållbar stadsutveckling, 2012) och Cars, Kalbro och Lind (Nya regler för ökat bostadsbyggande och bättre infrastruktur, 2013) menar alla att hållbarhet tenderar att bli mer retorik än praktisk vägledning. Forskarna menar att det är en utmaning att bestämma hur begreppet hållbarhet ska tolkas i olika sammanhang, hur de olika dimensionerna av hållbarhet förhåller sig till varandra och inte minst hur processen för planering och byggande kan utformas så att konflikter dem emellan kan hanteras och avvägas. En slutsats är att det finns ett behov av en metod för att hantera hållbarhetens tre dimensioner.

I Boverkets rapport 2013:13 Utvärdering av vissa tillväxt- och konkurrensbestämmelser i plan- och bygglagen framkommer att allmänna formuleringar av portalkaraktär, såsom i 2 kap. 3 § PBL, inte uppmärksammas om de inte följs av ytterligare anvisningar, förtydliganden eller kommentarer. Huvudslutsatsen i rapporten är att det behövs en precisering av samtliga allmänna intressen i 2 kap. PBL för att de tydligare ska kunna kopplas till och förstås i översikts- och detaljplaner och inte minst för att utveckla översiktsplaneringens strategiska roll. Dessutom behöver det tydliggöras hur prioriteringar och avvägningar ska göras och på vilket sätt de olika intressena ska hanteras i olika planeringssituationer. Ett behov av tydligare lagkopplingar mellan 2 kap. PBL och de kapitel i lagen som reglerar planläggning och prövning av lov efterfrågas också i rapporten.

Rapporten pekar vidare på att begreppet hållbarhet inte finns som allmänt intresse i 2 kap. PBL. Det är endast i 3 kap. 5 § 4 PBL som begreppet hållbar utveckling förekommer i lagtexten.

Regeringen bedömer att det finns ett behov av vägledning för att ge kommuner, länsstyrelser och andra berörda aktörer stöd vid tolkningen av och avvägningarna mellan de olika hållbarhetsdimensionerna i PBL, i första hand gällande 2 kap. 3 § samt 3 kap. 5 § 4, i syfte att säkerställa ett ökat och tydligt fokus på hållbar utveckling vid tillämpningen av PBL. Den kunskapssammanställning och exempelsamling som ska tas fram inom ramen för uppdraget är en central del i metodutvecklingen.

Närmare om uppdraget

I uppdraget ska Boverket ta i beaktande resultatet från andra uppdrag med relevant innehåll, däribland Vision 2025 och sammanställning av nationella mål, planer och program (dnr M2010/4959/A, uppdrag 7) samt uppdragen om Regionalisering av nationella mål, planer och program som länsstyrelserna (dnr S2011/9565/SFÖ eller dnr S2012/8609/SAM, uppdrag 42) har redovisat i november 2013 och Boverket (dnr S2012/8390/SAM, uppdrag 1) kommer att redovisa senast den 28 februari 2014. Boverket ska även beakta resultatet av uppdraget om Sambandet mellan det regionala tillväxtarbetet och kommunernas översiktsplanering (dnr S2013/4695/SAM, uppdrag 2). Det pågår också arbete i kommittéer och utredningar som har beröring med uppdraget och som därför bör tas i beaktande. Det gäller bl.a. Miljömålsberedningens arbete med långsiktigt hållbar markanvändning (dir. 2011:91), Bostadsplaneringskommittén (dir. 2013:78) och den i Budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, UO 18, s. 49) aviserade utredningen om ändamålsenlig utformning av riksintressena. Vägledningen ska utformas så att den kan bidra till att nå nationella och regionala mål, t.ex. generationsmålet och relevanta miljökvalitetsmål, samt att kraven i nationella och regionala planer och program uppfylls.

Regeringen avser att avsätta 500 000 kronor år 2015 för genomförandet av uppdraget. Medlen utbetalas under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Stefan Attefall

Lina Martinson

Kopia till

Statsrådsberedningen, SAM
Finansdepartementet, BA
Finansdepartementet, K
Miljödepartementet, MM
Näringsdepartementet, E
Näringsdepartementet, RT
Arbetsmarknadsdepartementet, IU
Länsstyrelserna
Naturvårdsverket
Tillväxtverket
Sveriges Kommuner och Landsting